

A Magyar Egyházzenei Társaság IV. kongresszusa (1999. március 11–13.)

Budapest, Debrecen, majd ismét Budapest után ezúttal Pápa adott otthont az egyházzenei kongresszusnak. A patinás dunántúli kisváros nemcsak hangulatos kisvárosi környezetével és a Református Kollégium több évszázados kulturális örökségével bizonyult méltó helyszínnek, hanem a helyi vendéglátók és szervezők részletekre is kiterjedő figyelmessége, szívélyessége is hozzájárult a kongresszus sikeréhez, melyen a viszonylag nagy távolság ellenére minden eddigénél többen, mintegy kétszázan vettek részt. A jövőre nézve különösen biztató a fiatalok nagy száma, és reményt keltő a (szintén általában fiatal) papok, lelkészek érdeklődésének növekedése is.

Úgy tűnik, az első kongresszusra „kitalált” és azóta is jól bevált kereteken, az istentiszteletek és az előadások-megbeszélések arányain és jellegén szinte nem is kell változtatni. A program március 11-én, csütörtökön este 6 órakor a hagyományos ökumenikus vesperással kezdődött. Az ezt követő megnyitón *Dobszay László*, a Magyar Egyházzenei Társaság elnöke indította útjára a rendezvényt, majd *Kálmán Attila*, a Pápai Református Kollégium igazgatója, a Magyarországi Református Egyház Zsinatának világi elnöke köszöntötte a résztvevőket. Ez alkalommal is meghívtuk a nemzetközi egyházzenei élet egy prominens személyiségét: most Prof. Rev. *Robert Skeris*, a Pontificio Istituto di Musica Sacra nyugdíjas igazgatója, az Amerikai Egyházzenei Társaság elnöke tisztelte meg jelenlétével a kongresszust. Megnyitó előadását (Egyházzene a XXI. század küszöbén) folyóiratunk jelen számának 315–318. lapjain olvashatják. A professzor e szavakkal zárta előadását: „Kedves barátaim! Nem tudok jobbat elgondolni, amit a Magyar Egyházzenei Társaságnak, tisztségviselőinek és tagjainak kívánhatok most, a XXI. század küszöbén,

mint sok boldogságot és gyümölcsöző munkálkodást, a *hitből* való zene szolgálatában, a *hitért* való zene szolgálatában, a *hithez méltó* zene szolgálatában. melynek szent és gyógyító hatalmától nem foszthatjuk meg az embereket, legkevésbé korunk emberét!”

Az este hivatalos részét *Dékány András* vetített képes előadása zárta „Észak-Dunántúl orgonái” címmel. Ezután következett a kevésbé hivatalos rész, a fogadás, azonban ez is fontos része egy konferenciának, hiszen ekkor nyílik lehetőség a személyes kapcsolatok ápolására, az eszmecserére, további együttműködések kialakítására.

Március 12-én, pénteken a program felekezeti istentiszteletekkel reggel 8 órakor kezdődött. A katolikus szekció püspöki misén vett részt a bencés templomban, melyet *Takács Nándor*, székesfehérvári megyéspüspök celebrált a kongresszuson jelenlevő papok közreműködésével. A szentmisén a latin nyelvű ordináriumon és propriumon kívül elhangzott néhány többszólamú mű is, így *Palestrina Justitiae Domini* c. offertórium, hálaadásra pedig B. Rogers *Te Deum Patrem* kezdetű eucharisztikus himnusza. A protestáns tagozat közös istentiszteleten vett részt a pápai evangélikus templomban. Az evangélikus „mindennapi istentisztelet” liturgiája szerint végzett alkalmon *Koczor György* helybeli ev. lelkész hirdetett igét.

A délelőtti ülészak az „Ünnep, ünneplés, művészet, zene” címet viselte, elnöke *Déri Balázs* volt. *Baán István* miskolci görög katolikus lelkész egyháza liturgiájának fényében — mely a Tábor-hegy fényének tükörképe — világította meg az ünneplés fogalmát. *Pásztor János* református lelkész, teológiai professzor az ünnep bibliai hátterét, *Hofer Tamás* a nemzetközi hírű néprajzkutató pedig a néphagyományban rejlt

gyökereit tárta elénk. *Barsi Balázs* ferences atya „Az ünnep katolikus teológiájának bibliai alapjai” címmel tartott nagyszabású előadást, majd az ülésszakot *Dobszay László* összegző szavai rekesztették be. (Pásztor János és Dobszay László előadásait lapunk jelen számában közöljük.) Igen tartalmas ülésszaknak lehettünk tanúi, az öt előadás kerek egészé alakult, ugyanazt a kérdést több szempontból tárgyalva.

Ebédszünet után a konferencia résztvevői közül igen szép számban *Csomasz Tóth Kálmán* szülőfalujába, Tapolcafőre látogattak. A református templomban *Dobszay László* és a helybeli lelkész, *Ágoston Pál* mondott rövid beszédet. A protestáns egyházzeneszakos hallgatók alkalmi kórusa az Eperjesi graduálból énekelt két tételt. *Csomasz Tóth Kálmán*nak a templommal szemben lévő szülőházán a Magyar Egyházzenei Társaság képviselői és a Pápai Református Kollégium nevében *Kálmán Attila* helyezték el koszorút. A parókia kertjében rövid szeretetvendégség zárta a megemlékező kirándulást.

Délután 3 órakor folytatódott a program *Semjén Zsolt*, a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumának helyettes államtitkára köszöntőjével. Beszédében az államtitkár úr erkölcsi és anyagi támogatásáról biztosította a színvonalas magyar egyházzene ügyét és a Magyar Egyházzenei Társaságot.

Az ezt követő délutáni ülésszakon egyházzenei helyzetjelentést hallhattunk a határon túli magyar kollégáktól. Az ülésszak elnöke *Enyedi Pál*, akkori titkár volt. Erdélyből *Almás István*, a Kolozsvári Néprajzi Intézet munkatársa, népzenekutató, az Erdélyi Református Egyházkerület volt főgondnoka református, *Geréd Vilmos*, a Gyulafehérvári Római Katolikus Székesegyház karnagya, a Gyulafehérvári Teológiai Akadémia énektanára katolikus, a Felvidékről *Duka-Zólyomi Emese*, a Pozsonyi Egyetemi Könyvtár zenei osztályának vezetője katolikus, *Édes Árpád* somorjai református lelkész református, a Vajdaságból *Both Mária Kornélia*, a Miasszonyunk Iskolanővérek kongregációjának tagja, karvezető, hitoktató a csókai körzetben (plébánián) katolikus, *Kárpátaljáról*

pedig *Hidász Ferenc* ferences OFM, huszti plébános római katolikus, *Karczub Katalin*, ungvári zenetanár, valamint *Nánási Antalné* tiszaujlaki zenetanár görög katolikus, *Pál Lajos* (Tiszapéterfalva), a Beregszászi Tanárképző Főiskola ének-zene szakos tanára református részről számolt be.

A kongresszus ezen központi napját egy ünnepi hangverseny zárta le a pápai református templomban. A három együttes a Josquin de Prés-től Heirich Schütz-ig terjedő időszak többszólamú egyházi zenéjéből adott rövid válogatást. A hangverseny ünnepi voltát emelte *Kertész Péter* helybeli lelképásztor rövid igei elmélkedése.

Három különböző jellegű együttest hallhattunk. *Bence Gábor* vezette *Fővárosi Protestáns Kántorátus* kamaraegyüttes, mely vesperás istentiszteleteken rendszeresen szolgál a kelenföldi evangélikus és a farkasréti protestáns templomban. Műsorukban *Joannes Walter*, *Joannes Ekkard*, *Michael Praetorius*, *William Byrd* és *Heinrich Schütz* műveit szólaltatták meg.

Móroc Ildikó vezényelte a főként fiatalokból álló martosi (Felvidék) *Goudimel-kórust*. Változatos összetételben e korszak protestáns szerzőinek (C. Goudimel, J. Crüger, J. H. Schein stb.) zoltár- és himnuszfeldolgozásait énekelték.

A hangverseny befejezéseként a *Győri Bazilika Palestrina Kórusát* vezényelte *Katona Tibor*. Ők a két protestáns kórust kiegészítve az adott időszak katolikus egyházzenejéből adtak rövid áttekintést. Előadásukban elhangzott *Orlandus Lassus*, *Josquin de Prés*, *Tomás Louis Victoria*, *Pierre de la Rue*, *William Byrd* és *Giovanni Pierluigi da Palestrina* egy-egy műve.

A koncert után, a későesti órában a hallgatóság nagy része átvonult az 1575-ban Pápan, pestisjárványban elhunyt és a városban, de ismeretlen helyen nyugvó *Sztárai Mihály* és *Huszár Gál* közeli emlékművéhez, ahol *H. Hubert Gabriella* irodalomtörténész tartott rövid megemlékező beszédet, majd a kongresszus résztvevői —felekezeti különbség nélkül— egy-egy énekkel rótták le kegyeletüket a korai protestantizmus eme két jeles alakjának emléke előtt.

Március 13-án, szombaton reggel közös prima-istentisztelettel kezdődött a program. Ezt követően két párhuzamos ülésre került sor a pedagógiai, illetve az orgonás szekció szervezésében.

Az „Új tankönyvek és tantervek az egyházzene-oktatásban” című ülészak elnöke *Molnár Johanna* zenetanár, a pedagógiai tagozat vezetője volt. Két tankönyv és a hozzátartozó tanmenet került bemutatásra. *Dobszay Ágnes* főiskolai tanár, *Bubnó Tamás* és *Mezei János*, a Budapesti Énekesiskola művészeti vezetői mutatták be az énekes iskolák számára készült *Ars musica* című könyvet; *Kemény Kinga* és *Semjénné Menus Gabriella* készítette és mutatta be az általános iskolai énekoktatás számára összeállított, két kötetből álló liturgikus dallamgyűjteményt és a hozzá tartozó tanári útmutatót. (Ld. lapunk előző számának hátsó borítóját!) Mindkét kiadványt az érdeklődők nagy lelkesedése fogadta.

Az orgonás tagozat „Kisorgonák istentiszteleti használata” című ülészakának elnöke *Zászkaliczky Tamás* orgonaművész volt. *Dávid István* Kisorgonák a református liturgiában című előadását — a szerző hivatalos okokból történő távolléte miatt, ld. lapunk előző számának Dokumentum rovatát — *Enyedi Pál* olvasta fel.

Enyedi Pál az ülészak címét választotta előadásának témájául. A kisorgonák katolikus liturgiában történő használati lehetőségeit vizsgálította meg a történelmi tanulságok nyomán — különösen felhívta a figyelmet az alternatív praxisra, melyben orgona és ének váltakozik. A zenei illusztrációkat — főként a XVI–XVII. századi orgonairodalom remekműveit — a Zeneakadémia egyházzene-szakos hallgatói, *Bán Ildikó*, *Csonka Szabina Babett*, *Mogyorósi Pálma* és *Fehér Judit* adták elő. A bemutató hangszerét,

egy négyregiszteres, mozgatható pozitívot, melyet *Varga László* taksonyi orgonaépítő készített, *Hock Bertalan* orgonaművész bocsátotta a kongresszus rendelkezésére. A résztvevők elragadtatva hallgatták az apró, de mives hangú orgonát.

A kongresszust a Magyar Egyházzenei Társaság rendes tisztújító közgyűlése, majd a Peer-kódex Te Deumának közös eléneklése zárta.

A Társaság két évre megválasztott vezetősége: *Dobszay László* (elnök), *Bódis Tamás* (alelnök), *Csomó Orsolya* (titkár), *Déri Balázs*, *Enyedi Pál*, *Szendrei Janka* (elnökségi tagok); a protestáns tagozat 1998. decemberében megválasztott vezetője *Ecsedi Zsuzsa*, a katolikus tagozaté *Balogh Piusz O. Praem.*, a pedagógiai tagozaté ismét *Molnár Johanna*, az orgonás tagozaté folytatólagosan *Sanda István Dániel* és *Pető László*.

Köszönetet mondunk *Enyedi Pálnak*, a Társaság volt titkárának, aki a szervezés egész munkáját irányította, *Körber Tivadarnénak*, *Dobszay Lászlónénak*, akik a helyszíni feladatok és az adminisztráció munkájának oroszlanrészét vállalták, *Nógrádi Lászlónénak*, aki az immár igen kiterjedt iratterjesztést irányította. Hálások vagyunk a pápaiak, elsősorban *Kálmán Attila* kollégiumigazgató figyelmes és szeretetteljes vendéglátásáért, mely lehetővé tette a kongresszus gördülékeny lebonyolítását.

A kongresszus megrendezését a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma és a Nemzeti Kulturális Alapprogram anyagilag támogatta.

Felhívjuk olvasóink figyelmét, hogy folyóiratunk jelen és a következő számában valamennyi előadás megjelenik.

Csomó Orsolya

A LFZF egyházzene-tanszakának és doktoriskolájának hírei

A LFZF egyházzene-tanszakán a következő hallgatók tettek sikeres államvizsgát 1999 júniusában: *Csonka Szabina* róm. kat., *Daragó Rita* róm. kat., *Ecsedi Klára* ev., *Fehér Judit* róm. kat.,

Fűke Veronika ev., *Galbács Gabriella* róm. kat., *Hamar Éva* ref., *Kocsis Csaba* róm. kat., *Mikita Ilona* gör. kat., *Stimetz András* róm. kat., *Teveli Dóra* róm. kat.

Az egyházzenei doktoriskolát abszolutoriummal befejezte: *Csomó Orsolya, Enyedi Pál,*

Finta Gergely, Kecskés Mónika, Merczel György, Papp Ágnes, Soós András

Orgonahangversenyek

A keszthelyi belvárosi templomban

Keszthely középkori, gótikus templomában ezidén —több éves hagyományt felelevenítve— ismét orgonahangversenyek hallhatók. Az egyházzenei koncertek vasárnap esténként a 7 órai misét követően, $3/4$ 8 órakor kezdődnek; a belépés díjtalan. Június 27-én *Szabó Imre* (Pozsony) Bach-, Liszt-, Franck-, Bonnet- és Widor-műveket ad elő, július 11-én a szegedi *Kiss Mariann* (orgona) és *Sanda Rita Noémi* (fuvola) Bach, Mozart, Liszt, Franck, Kodály és Messiaen

kompozícióit szólaltatja meg. Július 25-én *Baróti István* (Esztergom/Budapest) előadásában Buxtehude, Bach, Liszt, Vierne és Messiaen darabjai hallhatók, augusztus 8-án *Friedler Magdolna* (Veszprém) Bach, Reger és Liszt műveivel lép fel. A sorozatot augusztus 22-én a veszprémi *Kreschka Károly* (orgona) és *Ulher Bertalan* (trombita) Buxtehude-, Vivaldi-, Purcell- és Händel-kompozíciókból összeállított műsora zárja.

A medgyesi szász evangélikus vártemplomban

A templom híres barokk orgonáján (Johannes Hahn/Nagyszeben 1755, II/24), Erdély egyik legjelentősebb ilyenmű emlékéen, idén nyáron is folytatódik a hétfői orgonaestek sorozata. Az alábbi előadók lépnek fel: május 31-én *Christine Fürbaß* (Landshut), június 5-én (kivételesen szombaton) *Michael Schönheit* (Lipcse), június 7-én *Klaus Untsch* (Fogaras), június 14-én *Maria Abrudan* (Kolozsvár), június 21-én *a medgyesi és a segesvári evangélikus kórusok* (kóruskoncert), június 28-án *Dan Racoveanu* (Bukarest),

július 5-én *Geréd Erzsébet* (Bécs), július 12-én *Alföldy-Boruss Csilla* (Győr/Budapest), július 19-én *Diana Enciene* (Vilnius), július 26-án *Torsten Wille* (Köln), augusztus 2-án *Nicoleta Paraschivescu-Popa* (Basel), augusztus 9-én *Ursula Philippi* (Nagyszeben), augusztus 16-án *Erich Türk* (Kolozsvár), augusztus 23-án *Eckart Schlandt* (Brassó), augusztus 30-án *Marek Toporowski* (Varsó), szeptember 6-án *Steffen Schlandt* (Trosingen), végül szeptember 13-án *Remus Hennig* (Nagydisznód).

A veszprémi Szent Mihály-bazilikában

A veszprémi városi művelődési ház idén nyáron ingyenesen látogatható orgonahangversenyeket rendez a főszékesegyházban. A Boldog Gizella királyné tiszteletére felhangzó koncertek csütörtök esténként 20 órakor kezdődnek. Június 17-én *Enyedi Pál* (Budapest) Froberger-, Bach-, Liszt-, Brahms-és Kodály-művekkel nyitotta meg a sorozatot, július 8-án *Kreschka Károly*

(Veszprém) Buxtehude, Liszt és Kodály műveit adja elő. Július 29-én *Baróti István* (Esztergom/Budapest), augusztus 12-én *Rostetter Szilveszter* (Veszprém), augusztus 26-án *Koloss István* (Budapest) hangversenye lesz hallható, végül a sorozatot szeptember 9-én *Kántor Péter* fellépése zárja.